

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

6 Juni 1945

PROLETARIËN
Prijs 15 cent

5e Jaargang - No. 24

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
JEERD WOUDESTRA
Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt UI

Voorloptig adres administratie en redactie
UITGEVERIJ „DE VLAM”
Holendrechtstraat 26² - Amsterdam-Z.

DE DEMARCATIELIJN

De ergernis van hen, „die werkvolk achter zich hebben” is echter best te begrijpen. Want als nu geweigerd wordt, samen te werken met hen, die de Duitse zweep over de arbeidersruggen joggen, kan zich dan morgen niet hetzelfde geval voordoen, als een of andere bedrijfsleider zich in de toekomst volgens de arbeiders onbehoorlijk gedraagt? Dat „gevaar” is inderdaad niet denkbeeldig. Gelukkig! Want het zou alleen een uitting zijn van groeiende eigenwaarde der arbeidende bevolking.

Annexatie

Herhaaldelijk gaan stemmen op, om stukken van Duitsland bij Nederland te voegen. Gewoonlijk worden deze aanspraken op Duits gebied gerechtvaardigd als schadevergoeding voor de verwoestingen, die de Duitse legerhoorden hier hebben aangericht, een schade, die onlangs op 8 miljard werd geraamd. Van Kleffens meent dat de schadevergoeding zou kunnen gegeven worden in de vorm van een klein, doch vruchthaar stuk land, waarbij het zou gaan om een stuk, veel kleiner dan Nederland. Men meent, dat de annexatie zo ongeveer bij ons nationaal fatsoen hoort. „Nationaal bewustzijn voert mede tot Groot-nederlands denken. Groot-nederlands denken voert tot annexatie van aangrenzend Duits gebied”. Jan Haring bepleitte in „Klein maar Dapper” gebieds-uitbreiding tot aan de Wezer benevens het Ruhrgebied. En ook de katholieke „Christophoor” is voor annexatie als schadevergoeding, omdat langs de weg van herstelbetalingen nooit voldoende binnen kunnen komen. Het blad „De Nieuwe Vrijheid” neemt in deze kwestie een ander standpunt in. Annexatie als wraak of als schadevergoeding acht het nadelig voor de economische en politieke ontwikkeling van Europa. Maar als annexatie nodig is in verband met de algemene Europese politiek, dan is het blad er voor.

Het doet een beetje grappig aan, als we zien, hoe de één zich voor annexatie verklaart en de ander er tegen. Het kleinste kind kan toch zo

langzamerhand wel weten, dat wij als bevoogden over deze kwesties niets te zeggen hebben. Het wordt door de grootmachten beslist, die de wereld opnieuw gaan verdelen. Wij hebben die zaak evenveel te beslissen als in de jaren 1918-19 of het morgen zal gaan regenen of niet. En deertussen zitten de heren en dames hier ernstige gezichten en diepzinnige argumenten klaar te overtuigen of we voor- of tegenstander van de annexatie moeten zijn. Jammer genoeg doen ook nog veel arbeiders dit onderhoudende gezelschapspelletje mee. Zij willen zeggen, dat ze zich nog bezighouden met de vraagstukken, die de gevoelswereld van de burgerij beheersen. Ze zien nog geen eigen eindten van maatschappelijke organisatie en maatschappelijk samenleven. **Annexatie is strijd met de belangen van de arbeiders als geheel.** Voor de belangen der arbeiders moeten we in de eerste plaats internationale zijn. **D.w.z. we hebben geen vaderland, wel een wereldvijand.** Dat is de basis van de klasse der wereld, die het op één punt volkomen is. Dit ene punt is dit, dat voor alles de arbeidersklasse over de gehele wereld in afhankelijk gehouwen moet worden, opdat de winst kan doordraaien. Het verdeel en heers is een immer geliefde methode. Annexatie is evenals herstelarbeid door de „verlagners” extra uitbuiting. Ons belang, dat het belang van alle arbeiders, waar ook ter wereld, is de opheffing der uitbuiting, het beheer en de zelfstandige organisatie van het bedrijfsleven der wereld, het veroveren van productegebieden over de hele wereld, het beheer der arbeiders. Dat zou het einde van de uitbuiting betekenen.

Deze strijd is zo zwaar, zo uitgebreid, zo omvattend, dat de hele arbeidersklasse in alle landen hierin betrokken moet worden. Internationale solidariteit is de hoeksteen van komend succes. Daarom moeten onze gedachten richting stralen en niet in de richting van annexaties.

is maar een onschuldig woord: de demarcatielij. Twee partijen zijn het elkaar eens geworden, nadat zij de maatschappelijke vijand verslagen hebben, en hebben dwars door het gebied van hun oorlogstegenstander een lijn getrokken. Oostelijk van de lijn houden de Russen het verde terrein bezet, en bewesten hierliggen de zones, waarin Engeland, Afrika en Frankrijk het gezag over voormalige Duitse Rijk uitoefenen. **Eerst vrede!** Hel ben wij ons vergist, wij in de eindfase van de tweede wereldoorlog in Europa reeds het gemel van de derde geloofden te vermen? Was het een dwaling, toen wij verden, dat de oorlogsverklaring van tije aan Duitsland in waarheid ge was aan het adres van Rusland, de openstelling van de Dardanellen verbond tussen Turkije en Engeland Amerika versterigde en verbeterde, ij hierdoor de reeds gespannen veringen tussen Turkije en Rusland meer werden verscherpt, dat de hand voor Groot-Britannië in Grieland maar een met tegenzin en ts tijdelijk toegestane compensatie voor de overheersende positie van and in de andere landen van de an? Was dat alles een vergissing? hebben de gebeurtenissen onze oping bevestigd? Vinden wij de waarin „De Waarheid”, die het doet omen, alsof er in wezen slechts en eensgezindheid heersen, nadat and de oorlog gewonnen heeft en „communistiche” partij van Nederook formeel ontbonden is ten bate en democratische, oranje getrouwe dsdienstige volkspartij?

Dwars door Centraal Europa loopt de demarcatielij. Ze is nog niet helemaal vastgelegd, want in de laatste dagen willen de Russen haar een beetje naar het Westen verschuiven, tot aan de Oostelijke oever van de Elbe, tot in het Westen van Leipzig. Of dit zal gebeuren of zelfs, reeds gebeurd is, weten wij niet precies. De demarcatielij scheidt de bezettingslegers van elkaar. Daarginds de Russen, hier de Engelsen, Amerikanen en Fransen. Frankrijk is nog niet helemaal tevreden, het wil graag het Roergebied, Keulen, Düsseldorf enz. bezetten. Zullen de Fransen hier meer succes hebben dan met de beschieting en het bombardement van Damascus, Aleppo, Hama en Homs in het verre Syrië? Of zullen hun

Het gerommel van de derde wereldoorlog. Wie spreekt de waarheid? Demarcatielijnen tussen overwinnaars en overwonnenen, tussen regeerders en geregeerden, tussen bezitters en bezitlozen

naar de Bulgars-Turkse en de Bulgars-Griekse grenzen spreken een duidelijke taal. Spreken zij of spreekt „De Waarheid” de waarheid? De derde wereldoorlog is er nog niet, hij breekt ook nog niet vandaag of morgen uit. Het zal wel nog enige tijd, waarschijnlijk nog enige jaren duren, voordat het weer zo ver is. En de nieuwe ramp kan worden voorkomen, als... als de mensen, die de werkelijke strijders zijn in een oorlog en die moeten sterven, opletten. Wij zeggen heel eenvoudig en zonder grote pretenties: opletten! Men kan krachtiger woorden vinden voor hetgeen de mensen zullen moeten doen teneinde niet wederom voor het kapitalisme en zijn imperialistische ambities te mogen sterven of zich door fascistische sadisten te laten vermoorden. Wij zeggen: opletten, en wij zetten er nog een uitroepings-teken bij. Meer niet.

Dwars door Centraal Europa loopt de demarcatielij. Ze is nog niet helemaal vastgelegd, want in de laatste dagen willen de Russen haar een beetje naar het Westen verschuiven, tot aan de Oostelijke oever van de Elbe, tot in het Westen van Leipzig. Of dit zal gebeuren of zelfs, reeds gebeurd is, weten wij niet precies. De demarcatielij scheidt de bezettingslegers van elkaar. Daarginds de Russen, hier de Engelsen, Amerikanen en Fransen. Frankrijk is nog niet helemaal tevreden, het wil graag het Roergebied, Keulen, Düsseldorf enz. bezetten. Zullen de Fransen hier meer succes hebben dan met de beschieting en het bombardement van Damascus, Aleppo, Hama en Homs in het verre Syrië? Of zullen hun

de Nederlandse annexionisten misschien voor zijn, die zo graag hun Militair Gezag ook aan de andere kant van de grens willen uitoefenen? Het M.G. zou bijzonder geschikt zijn als bezettingsautoriteit. Bezettingsautoriteiten zijn namelijk ook niet aan de beginselen van de grondwet gebonden, zij behoeven geen inneming van burgerlijke instanties te dulden. Civiele instanties hebben geen armslag, als zij in de omgeving van militaire autoriteiten moeten werken, gelijk nog kort geleden door de leidende officier van de nu ook militaire repatrieringscommissie uitdrukkelijk werd bevestigd, toen hij het falen van de civiele commissie op collegiale manier trachtte te verontschuldigen.

Demarcatielijnen tussen bezettingslegers, tussen autoriteiten, militaire en civiele, tussen overwinnaars en overwonnenen, tussen regeringen en geregeerden, tussen bezitters en bezitlozen zijn merkwuurlijke lijnen. Ze zijn scheidingslijnen, niet alleen terwille van de goede orde, opdat iedereen weet, waar hij behoort. Neen, zij scheiden inderdaad, zij verlopen, waar eigenlijk afgronden zijn, die de meesten nog niet kunnen zien. En waarin zij zullen worden meegesleurd, zodra de storm losbreekt.

Over de hele aarde worden deze demarcatielijnen getrokken. Door wie? De fascistische misdadigers hebben het ook gedaan. Zij markeerden, om te beginnen, de levensruimte van het „Herrenvolk”, van de meesters der concentratiekampen. Maar zij bedoelden natuurlijk de hele wereld. Allen wilden zij vergassen of levend verbranden, die niet bereid of geschikt waren, de „Übermensen” te dienen. Maar hun rijk is niet meer van deze wereld. En nu wordt opnieuw gemarkeerd. Niet alleen de bezettingszones in Duitsland. Overall! Hoe lang nog?

Int. n. n. n. n. n.
Soc. Ge. v. v. v. v. v.
Keizerstraat 264
Amsterdam - C.

SPARTACUS

DE BLAD VAN DE COMMUNISTENBOND SPARTACUS

De staking der Arbeidsreserve

Op het laatste ogenblik voor het afdrucken van dit blad, komt het bericht, dat de staking in de verschillende werkobjecten der Arbeidsreserve wordt opgeheven. De toezeggingen door de autoriteiten gedaan en die zo op het eerste gezicht een materiële verbetering voor de arbeiders beloven, waren voor de stakende arbeiders aanleiding, de staking te beëindigen. Als ongeroepen bemiddelaars — tenminste door de arbeiders niet geroepen — fungeerde het nieuwe instituut „Stichting van de Arbeid”, met welke nieuwe en mooie naam de onderonsjes van werkgevers en vakbondsleiders zich nu en voor de toekomst aandienen.

Wat er in deze onderonsjes tegen de arbeiders is gaargestoofd en nu als een soort krijgs-artikelen tegen de stakers wordt afgekondigd, is kortweg gezegd een schandaal. Niet alleen wil men de stakende arbeiders intimideren en vernederen, door hen stuk voor stuk op het matje te laten komen om te verzoeken weer aan het werk te mogen gaan. Maar meteen laat men over praktisch de gehele arbeidersbevolking van Amsterdam de hongerzweep knallen: Wie in het vervolg staakt, wordt voorgoed van het werk uitgesloten.

Dit is een feitelijk stakingsverbod, dat in zijn begin alleen maar door andere strafmaatregelen dan die der Nazi's gehandhaafd wordt. Als dit het begin is van de nieuwe democratische periode, wat zal dan het einde zijn? Het is nodig dat de arbeiders zich hiertegen direct met de scherpste protesten keren. Niet alleen de arbeiders der Arbeidsreserve, maar alle arbeiders.

Want als het zou gelukken een groep van arbeiders op deze manier, door bedreiging met fysieke vernietiging door de honger (langzamer maar even dodelijk als de kogels der S.D.), dan betekent dat het begin van het einde van elke bewegingsvrijheid der arbeidersklasse als geheel. Dah hebben we, na 5 weken „bevrijding”, de diktatuur van het Nazi-kapitaal geruild voor een nieuwe kapitaals-diktatuur, met de „Stichting van de Arbeid” in de plaats van het N.A.F., en met het wapen van de honger in de plaats van deportatie en kogel.

Arbeiders, protesteer en verzet u hiertegen. **Bijtijds!**

HOE MEN ER OP DE BURO'S OVER DENKT.

De Amsterdamse Arbeidsreserve, waarvoor de plannen in overleg met de plaatselijke vakcentrales zijn uitgewerkt, verwezenlijkt met één slag drie eisen der georganiseerde arbeiders: zij geeft werk tegen normale arbeidsvoorwaarden, maakt een einde aan de vroegere werkverschaffing en maakt de vroegere werklozensteunregeling overbodig”, aldus schrijven het N.V.V., de Algemene Bouw- en Arbeidersbond en de Amsterdamse Bestuursbond. („Het Vrije Volk”, 8 Juni 1945.)

„STICHTING van de ARBEID” Allemaal socialisten!

De voorzitter van Centraal Overleg in arbeidszaken voor de werkgeversbonden, Mr. D. U. Stikker, heeft in een onderhoud met een oorlogscorrespondent van A.N.P.-Aneta, iets losgelaten over de nieuwe samenwerking van de werkgeversbonden met de oude vakbonden, een samenwerking, die haar beslag heeft gekregen in de „Stichting van de Arbeid”. Deze stelt zich ten doel, de bevordering van de sociale vrede, orde en rechtvaardigheid. Hierin komt tot uitdrukking de wil tot gemeenschappelijk overleg op sociaal gebied, zowel „bedrijfsge wijze, als landelijk en centraal. De Stichting stelt zich voorts ten dienste van de Overheid ter vervulling van opdrachten ten bate van het algemeen belang”.

Tot zover de zeer beknopte mededelingen van den heer Stikker, zoals wij ze uit „Trouw” van 30 Mei overnamen. Maar hoe beknopt ook, er blijkt duidelijk uit, dat hier niets nieuws is. Want reeds voor 1940 was deze samenwerking er, ook al had ze nog niet de vorm van een „Stichting” aangenomen. Het is de samenwerking tussen ondernemersbonden en vakbonden, die klaar staan om bij een uitgebroken conflict tussen arbeiders en ondernemers, aan de groene tafel te onderhandelen en „vrede, orde en rechtvaardigheid” te herstellen.

Het kapitaal zal er gebruik van maken en den arbeiders wordt niets gevraagd. Toch is er wel iets veranderd t. a. v. de toestand van voor 1940. Op dit ogenblik liggen de bedrijven nog stil, maar als ze straks weer zullen gaan werken, dan zullen de ondernemers in een sterke afhankelijkheidspositie verkeren t. o. v. de „overheid”. Bovendien zal de overheid menig werkobject zelf ter hand nemen en dus de grootste ondernemer worden. Daarom biedt de „Stichting” haar diensten aan. Ze wil opdrachten van de overheid vervullen ten bate van het algemeen belang.

Zal de overheid, deze reuzenondernemer van de toekomst en feitelijke baas over het bedrijfsleven, hier gebruik van maken? Men zou zeggen van ja, als hij er tenminste op vertrouwen kon, dat de „Stichting” de vrede kan herstellen, als het om conflicten gaat, die het gehele bedrijfsleven in beroering brengen. Misschien kan men wel uit een verdere uitspraak van den heer Stikker, in hetzelfde onderhoud gedaan, het antwoord lezen. Hij zeide n.l., dat „het ons reeds duidelijk (is) geworden, dat in Londen de gedachten zich in een andere richting ontwikkeld hebben. Londen wijst veel meer in de richting van een van Staatswege geleide politiek. Verscheidene koninklijke besluiten stroken niet met onze opvattingen”.

Dat zou kunnen betekenen, dat de grote baas het zaakje zelf ter hand wil nemen, en dat de nu nog vrijwillige Stichting een onderdeel van het staatsapparaat

moet worden. „Gelijkschakelen” noemen dat in Hitler-Duitsland. Of hiernaartoe komt, zal ervan afhangen, de strijd tussen kapitaal en arbeid zal ontwikkelen.

De heren van de „Stichting” hebben echter nog meer plannen, wat bleek uit mededelingen, in hetzelfde onderhoud gedaan: „Ervan uitgaande, dat medezeggenschap van arbeiders in het bedrijf ondernemers niet gevraagd wordt, werd eenheid van inzicht verkregen over de wenselijkheid van een ruime tegenwoordiging van de arbeidersvrijheid in het hoogste economische college, dat de regering terzijde staan. Daarnaast over de noodzakelijkheid, dat op dit terrein ook een anderlagere publiekrechtelijke lichamen moeten worden gesticht.

En het is op dit terrein vrijwel zeker dat de gedachten der regering in een andere richting gaan. Het „hoogste economische college” wordt geen college van ondernemersbonden en vakbonden, maar centrale instanties van de regering. En al kan de „Stichting” dezen instanties misschien van advies dienen, zal ze niet de bevoegdheid krijgen van „publiek-rechterlijke lichamen”. Het centraal commando over het bedrijfsleven en de van Staatswege geleide sociale politiek is het kenmerkende van de nieuwe staat; hij wordt de zaakwonnemer van het milliardenkapitaal, door Amerika en Engeland voorgeschoten, in Nederland wordt geïnvesteerd. Ook de ondernemers worden aan het commando onderworpen. Het kan van advies gebruiken, maar geen medezeggenschap.

De „Stichting van de Arbeid” is in opzicht een doodgeboren kind.

Het maandschrift „Spartacus” verschijnt de 15e van elke maand in flink brochure-formaat, met artikelen waarin de maatschappelijke problemen vanuit algemeen marxistisch gezichtspunt worden behandeld. Per maand f 0,25, per jaar f 3.—. Abonnementen kunnen bij de administratie en de bezorgers van „Spartacus” worden opgegeven. Binnenkort verschijnt de brochure „De Uitoefening van de Macht”. De brochures „De perspectieven van het Imperialisme” en „De Strijd om de Macht”, die uitverkocht zijn, worden herzien en herdrukt. Bestellingen hiervoor kunnen reeds nu worden gedaan en worden direct na het verschijnen uitgevoerd. Arbeider-lezer, geef ons het adres van een kameraad, aan wien wij een profnummer van ons weekblad kunnen sturen. Dit is een uitstekende manier om de ideeën van „Spartacus” te helpen verspreiden. En helpt ons met berichten uit de bedrijven, met korte stukjes over de toestanden in uw eigen bedrijf. Maar zorg dat uw gegevens precies en voor 100% juist zijn. Niet „van horen zeggen!”

is alweer zo: we zijn allemaal socialist. Het socialisme treedt aan. De sociaaldemocratische leider Drees heeft mee van de ingin opdracht gekregen, een ministerie mekaar te draaien.

tegenover verstande enkelingen uit het verleden worstelt de tot het socialisme behorende massa van ons volk zich omhoog tot een politieke vernieuwing naar vorm en inhoud, welke een einde gaat maken aan de eeuwen van sociale onderdrukking, economische woeker en cultureel parasitisme.”

„De Vlam”, weekblad voor vrijheid en cultuur. Het niet prachtig mooi gezegd? Wij dachten, dat het socialisme een einde zou maken aan het kapitalisme, aan de uitbuiting van de arbeiders door het kapitaal. Maar dat is niet een leer uit het verleden te zijn. Over kapitalisme en kapitalisme mag je onder „socialisme” niet meer spreken. Het kapitaal houdt niet van, zo over de tong te gaan. De arbeiders mochten er eens erg in krijgen, de schoen knelt. Het is toch wel goed, nu en dan eens om te kijken naar het verleden. De arbeiders moeten vooruit komen, naar de toekomst toe, en overwegen wat ze moeten doen om hun toekomst te bouwen. Maar in het verleden zitten toch ook een paar nuttige dingen.

was een soortgelijke toestand als nu, na het einde van de 1e wereldoorlog, in 1918, toen Duitsland was verslagen, en het oude keizerrijk van keizerschap, jonkerrijderij en militaire macht vernietigd was. In alle steden van arbeiders- en soldatenraden opgericht, arbeiders beheersten de straat en hadden de macht in handen. De bourgeoisie liep maal met rode strikjes, want ze waren allemaal voor het socialisme. De voorzitter van de sociaal-democratische partij, met zijn kornuiten, vormden de regering; ze waren geen ministers, dat klonk te kapitalistisch, maar „volkscommissarissen”.

Er al dat schijngedoe van vrees en bezorgdheid was toch één ding echt. In de massa's de arbeiders leefde een diep en vurig verlangen naar socialisme, naar opheffing van de kapitalistische onderdrukking en uitbreiding. Het derde deel van alle kiezers, dus veel meer dan de helft van de Duitse arbeiders, had 6 jaar geleden rood gestemd. Nu was de oude regering verdwenen, nu was hun eigen socialistische partij meester van de staat. De partij had allang een programma klaar, dat ze allen kenden, en ze hadden de macht om het verwezelijken. Nu zou socialisme komen. Het kwam. Maar anders dan ze gedacht hadden.

was dat „socialisme”, dat ze zich voorstelden, en dat de vele „socialisten” zich altijd voorstelden? In de eerste plaats: EENING VAN DE PRODUCTIE, ORDE EN RECHT VAN HET BEDRIJFSLEVEN DOOR DE STAATSMACHT. In plaats van al die kleine en grote kapitalisten, tegenover, bezig om elkaar er onder te concurreren, centrale overlegde regeling. In plaats van productie voor winst van de ondernemer, productie voor de behoeften van de massa's. Daarvoor was dan nodig, dat de arbeiders meester werden over de Staat, door de afwijking van de democratie, van algemeen recht enz., en dat hun partijleiders als arbeiders aan het hoofd van de staat zouden staan, om dit uit te voeren. In het begin leek er nog iets op. Hun sociaal-democratische leiders lieten de boel maar lopen; ze lieten het veel te moeilijk, en ze lieten het kapitaal als vanouds zijn gang gaan. En toen

een staking van de arbeiders in Midden-Duitsland dreigde tot een algemene opstand te worden, tracteerde Ebert ze op een proklamatie: WAT WILLEN JULLIE DAN? Je hebt nu een republiek; ik, Fritz Ebert, ben president, Noske en andere vrienden zijn gouverneurs en ministers, de vakverenigingen zijn vrij en groeien — dat is socialisme!

Maar wat al deze slappe partijleiders, tevreeden met hun baantje, niet konden of dorsten, dat deed daarna een ander. Hitler nam het program van dat „socialisme” over en voerde het uit: ordening van het bedrijfsleven door de staatsmacht. Niet voor de arbeiders, maar voor het kapitaal. Niet voor vredesproducten, maar voor oorlogsproductie. Het Duitse grootkapitaal, neergeworpen in de wereldoorlog, wilde opnieuw de strijd om wereldmacht tegen Engeland aanbinden. Daartoe moest het zich geweldig voorbereiden, alle binnenlandse verdeeldheid uitroeien en het gehele bedrijfsleven aan de staatsmacht onderwerpen, om het voor de oorlog in te richten. En zijn partij heette ook Nationaal-Socialistische Partij; in plaats van internationaal, voor klassenstrijd en volkerengemeenschap, was ze nationaal, voor volkerenoorlog en diktatuur.

Nu hadden dus de socialistiche arbeiders het „socialisme” gekregen. Niet als meesters over de industrie, maar als slaven van de staat. Niet in democratische vrijheid, maar in harde diktatuur. Niet als nieuwe welvaart, maar als zwaardere druk en ontbering. Zo hadden de sociaal-demokraten het natuurlijk niet bedoeld. Maar bedoelingen tellen niet mee in de werkelijke wereld. Door hun daden hadden ze het kapitaal in de hand gewerkt. Eerst door steeds in de massa's de gedachte in te prenten van ordening van het bedrijfsleven door de staat. En dan door zelf als politieke leiders en ministers, aan de regering steeds meer macht te geven. Zo hebben ze de nazi-diktatuur helpen voorbereiden, die hen daarna in de hoek duwde.

Zoals het toen in Duitsland ging, gaat het nu in Nederland en in andere landen. Het grootkapitaal heeft meer ordening van het bedrijfsleven nodig. B.v.z. dat alle kleine ondernemers en zaken afhankelijk worden. Maar die willen liever niet onder de plak van het grootkapitaal zitten en hun eigen vrijheid van doen en laten behouden. Daarom moeten staat en regering — waar het grootkapitaal door de achterdeur altijd vrije toegang heeft — door dwingende voorschriften en regelingen helpen, de ordening door te voeren. En er is heel veel tegenzin en tegenstand bij de kleine burgerij en de arbeiders, die wel voelen, dat ze onder een diktatuur van boven machtelozer worden en er dus ook slechter aan toe zullen zijn.

Hier komt nu het „socialisme” te pas. Ordening en opperbestuur van het bedrijfsleven door de staat is de grondslag van het „socialisme”. Zo heeft de sociaal-demokratie het al haast een halve eeuw verkondigd. En dat is steeds meer doorgedrongen bij de arbeiders, ambtenaren, intellectuelen, ook bij vele kleine en grote burgers. Deze gedachte vult al een groot deel van de publieke opinie. „Ut de chaos van nu zal de ordening ons redden!” Je ziet, hoe het socialisme overal aan aanhang wint; allemaal worden we „socialist”; de verwezenlijking is nabij. En zo wordt het „socialisme” DE BELANGRIJKSTE HANDLANGER VAN HET GROOTKAPITAAL in zijn streven naar diktatuur. Zo hebben de meeste socialisten het niet bedoeld. Ze bedoelden ordening ten behoeve van de volksmassa, groter productie en groter welvaart voor allen, de regering ten dienste van het volk. Maar alweer: moole bedoelingen tellen niet mee. Wat mee telt, is, dat ze

nu helpen het grootkapitaal in het zadel te zetten. Door hun gemis aan begrip van wat er gebeurt, verlammen ze de tegenstand, en weten ze niet anders te doen, dan jammerend te waarschuwen: pas op voor de reactie! En als Drees, of een ander „socialist”, straks minister wordt, zal hij er geen been in zien, de belangen van het grootkapitaal te dienen, en hij zal zeggen, dat we zo op weg zijn naar het socialisme.

We spraken daar van hun bedoelingen. Wil dit zeggen, dat hun bedoelingen wel goed en mooi zijn? Bedoelen de „socialisten”, dat de arbeiders meester over de bedrijven moeten zijn en als vrije mensen door middel van hun arbeidersraden de productie regelen? Natuurlijk niet. Daar zijn ze als de dood zo bang voor. Want, zo vinden ze, de arbeiders zijn veel te dom, te bekrompen en te egoïstisch om zelf de arbeid te kunnen leiden en ordenen; dan zou alles in het honderd lopen. Dus zijn er leiders nodig. Hun bedoeling is, dat zijzelf, de leiders, de ambtenaren, de intellectuelen, alles regelen en ordenen en kommanderen en dat de arbeiders gehoorzaam en onderworpen blijven; zij zorgen dan dat alles goed loopt. Dus ook hun mooiste en beste bedoelingen maakt hen tot vijanden in de strijd, die de arbeiders voor hun bevrijding hebben te voeren. Op alle manieren laat zich het „socialisme” nu als bondgenoot en helper van het kapitaal gebruiken.

De rijke collaborateurs

Overal waar een dagblad is aangeplakt, overal waar een groepje mensen samen praten, komt het onderwerp voor de dag: Waarom worden de rijke collaborateurs ontzien? Dat ze ontzien worden, daarvan is iedereen overtuigd. Ook de artikelenschrijvers in de nieuwsbladen. Waarom wordt niet openlijk gezegd, welke elementen dezen collaborateurs de hand boven het hoofd houden? Weten de journalisten, wier beroep het is, deze dingen te weten en te zeggen, het niet of mogen ze het niet zeggen? Het publiek siet: voor de dag met de smeerboel en voor de dag met de namen dergenen die de smeerboel in de doofpot willen stoppen. Weg met de collaborateurs en hun beschermers!

Beleefd aanbevelend

„De Algemene Nederlandse Bouwarbeidersbond heeft zich bereid verklaard, voor de rechten en belangen der arbeiders in de Arbeidsreserve op te komen.” (Het Vrije Volk 8-6-45). Ongetwijfeld zullen we van de katholieke en Protestantse vakbonden erdaags iets dergelijks vernemen. De oude dokters, die in het verleden hun patienten, de opkomende verzetbewegingen der arbeiders, al zoo vaak succesvol de armen en benen gebroken hebben, spijkeren hun naambordjes weer aan. Ze beschouwen de Eenheidsvakbond (of de beweging daarvoor) als een soort gevaarlijke kwalzalver en concurrent, die er ook wel weinig of niets van terecht zal brengen.

De heren hadden vóór de bevrijding, samen met „de Overheid”, zoals het deitig heet, zonder de patiënt gezien te hebben, laat staan zijn mening te vragen, hem al bij voorbaat een mager dieetje voorgeschreven. Nu de patiënt, op het enkele gezicht van dit dieet, de weldoende autoriteiten mitsgaders den ziekenbroeder van de Heidemaatschappij gebeten heeft, en daardoor een verhoging van zijn dieet heeft bereikt, wordt het voor de heren zaak, van zich te laten horen. En de deftige dokters, die reeds zoveel patienten met ere behandeld en begraven hebben, spijkeren hun naambordjes weer aan. „Praktijk herval”. „Oorlof mijn arme schapen”. „Gij zijt in groten nood....”

SPARTACUS

BLAD VAN DE COMMUNISTENBOND "SPARTACUS"

In de GREEP van het NATIONALISME

Er voltrekken zich op het ogenblik belangrijke verschuivingen in de structuur en de opvattingen van de oude arbeidersbeweging. Dit geldt zowel voor de politieke partijen als voor de vakverenigingen. Het is de drang naar de eenheid, die zich overal openbaart en die vroegere afgrenzingen kapot breekt. Eenheidspartijen, eenheidsvakverenigingen, eenheidsradio-omroep, eenheidsjeugdbeweging. Politieke en godsdienstige verschillen van vroeger vormen geen beletsel meer voor gemeenschappelijke organisatie of gemeenschappelijke samenwerking. Eerstens wordt de muur van kerkelijke verschillen duidelijk doorbroken. Dominé's worden lid van de S.D.A.P., de katholieke Christophoor voelt zich socialist, de Stalinisten van rijpere leeftijd en de jongere uitgave rondom het blad „Jeugd” voelen godsvruchtige snaren in zich trillen, „De Vlam”, die zich krachtens haar uitgave van 1 Juni tot het geweten van het socialisme heeft verheven, protesteert er tegen, dat christendom hetzelfde zou zijn als reactie en conservatisme.

Op zichzelf zou dit feit niets verontrustends behoeven te hebben. Het zou een verblijden teken kunnen zijn. Want inderdaad is het een feit, dat voor de verwezenlijking van het socialisme, we bedoelen daarmee het beheer van het maatschappelijke leven door de arbeidende massa's zelf, allen moeten samenwerken, ongeacht verschil in godsdienstige opvatting. De oude socialistische beweging heeft daarom vroeger altijd op het standpunt gestaan, dat godsdienst „privaatzaak” is en dat het socialisme een kwestie van maatschappelijk beheer door de massa's was. De socialistische beweging was in zoverre anti-godsdienstig, dat de socialisten de overtuiging hadden, dat de godsdienst-vanzelf zou wegsterven, naarmate de mensen de maatschappelijke krachten door hun eigen beheer leerden besturen. Daarom bestreed de oude socialistische beweging niet de godsdienst, maar natuurlijk wel de kerk, waar deze zich met de wereldse zaken van politiek bemoeide.

Daarom doet zich de vraag voor, waar deze toeschietelijkheid tegenover de godsdienst eigenlijk vandaan komt. Het antwoord daarop is gauw gevonden, want het ligt helemaal niet veraf. En het ligt zo duidelijk voor de hand, dat iedereen het direct kan zien. De eenheidsstrevingen, die nu de kerkelijke grenzen gaan doorbreken, bewegen zich namelijk allemaal om het nationale bewustzijn. De politieke stromingen beweren, dat ze elkaar in de oorlog, gedurende de bezetting, hebben leren kennen en leren waarderen, dat de Nederlandse bevolking in die dagen haar eenheid gevonden heeft.

Het nationale bewustzijn wortelt in de opvatting van de natie als eenheid. Dat houdt daarbij in: de samenwerking der klassen, het praktische opgeven van de klassenstrijd. Het is het naar buiten, dat is tegenover de andere landen, optreden als aaneengesloten eenheid, om kracht en macht in de schaal van het wereldgebeuren te kunnen leggen. De opheffing van de oude tegenstelling tussen godsdienst en socialisme, zoals we die in Nederland jarenlang hebben gekend, gaat nu verdwijnen. Niet doordat de kerkelijken socialistisch geworden zouden zijn, maar doordat de socialisten tot nationalisten groeiden. Het socialisme is veranderd. Van de oude socialistische beweging is alleen de naam nog over. Ze ging in de nationale zwijmel ten onder.

Het felle nationalisme van de oude arbeidersbeweging komt o. a. ook tot uiting in het standpunt tegenover het koningschap. Het socialisme is „verdraagzaam” geworden. Het juicht nu met „De Vlam” van 1 Juni:

„Wie ontroerd de koningin in ons midden ziet weerkeren — hij drage frank de oranjekokarde. ... Maar dit alles betekent geenszins meer een anti-fascistisch monsterverbond tussen „oranjeklanten” en „rooie socia-

EERDER dan wij dachten, is na de bevrijding van Holland, de grote „kater” gekomen. In alle lagen van de bevolking heerst ontevredenheid. De verhalen, die Radio-Oranje in Londen tijdens de bezettingsjaren verspreidde, blijken spreekjes te zijn geweest. Nergens is een kentering in de chaos, die de Duitse bezetting achterliet, te bespeuren. De ontwikkeling na de Duitse capitulatie voltrekt zich zoals wij reeds tijdens de illegaliteit in „Spartacus” vermeldde. De officiële instanties, die vanuit Brabant naar Holland mee repatriëerden, blijken vergaarbakken te zijn van discussiërende baantjesgasten. Lang gevestigde distributie-apparaten, waar in bezettingstijd wel zo het één en ander gestolen werd, maar die toch een goedgefundeerde registratie bezitten, worden terzijde geschoven door het militair gezag. Winkeliers klagen over de rotzooi op het gebied van de levensmiddelen-distributie. Ambtenaren van de rijksbureaux beklagen zich. Het M.G. wil de laatste goederen en grondstoffenvoorraden tot zich trekken. Het bedrijfsleven wordt er de dupe van en de arbeider het kind van de rekening. Zij stuiten daarbij op de officiële instanties. Dan komt er ruzie en niemand doet meer iets. **Les misérables!**

Duizenden arbeiders stakten in Amsterdam. De wachtposten der N.B.S. hebben hun karabijnen in een hoek gevold. Het voedsel was niet te eten: Het M.G. (volgens een telefoongesprek met de intendance) laat de voedselvoorraden niet vrij, die de Canadianen ter beschikking van de B.S. stelden. De P.O.D. (politieke opsporingsdienst) staakt Van der Tak is door het M.G. ontslagen. De voormalige K.P.-ploegen, thans C.D. (Civil Defender) genoemd, worden van de straat gehouden. Zij vormen het on-

len” — hier heerst de eendracht tussen gelovige en niet-gelovige, tussen republikeinse en niet-republikeinse socialisten. In hun aller hart klopt het vrije bloed, het rode!”

Het is geen wonder, dat de bezittende klasse bij dit socialisme kind in huis. Geen wonder, dat de bezittende klasse zelf ook „socialistisch” begint te voelen. Welk gevaar dreigt haar van deze beweging? Geen enkel. In de nationalisme verdwazing levert dit socialisme alleen de arbeiders als gemakkelijk prooi van de uitbuiting in de kapitalistische „opbouw” en van de nieuwe legering die de „veiligheid” van de natie moet waarborgen.

Voor de werkende massa's breekt hiermee een nieuwe tijd aan. Voorzover bij de arbeidende massa's zelfstandige opvattingen over het maatschappelijke uitbuitingsproces waren ontstaan over nieuwe maatschappelijke idealen waren deze in de oude arbeidersbeweging belichaamd. Deze arbeidersbeweging heeft ze losgelaten en de arbeidende massa's hebben nog geen nieuwe organen gevormd, die de belichamingen van hun willen, hun doen en hun stellingen zijn. De arbeidende massa's zullen ze echter moeten vormen en de komende tijd van heftige strijd tegenmateloze uitbuiting van de „opbouw” zal daar gelegenheid te over toe bieden.

Les Misérables (DE ELLENDIGEN)

tevrede element. Vijf jaar lang hebben de mensen hun leven in de waagschaal gesteld om thans het M.G. op het paard te helpen. Thans moeten de commandanten van de Olijst invullen of deze mensen wel eens zwarte handel gedaan hebben. Dat zijn vragen die nu aan bod komen. Zolang de jongens leven er bij in konden schieten werd wijds over zulke dingen de mond gehouden. De rechtszekerheid van het Nederlandse volk meer dan ooit zoek. Men kan wekenlang arresteerd zijn zonder verhoord te worden. Kennen deze methoden van de Duitse concentratiekampen. De repatriëring van politieke vangenen wijst op het onvermogen van de organisatie, die door het M.G. in de tijd, het in Brabant reël werk had kunnen doen opgebouwd is. Toen had men blijkbaar te weinig nodig om het café- en restaurantbedrijf vorderen of verwalteren aan te stellen. De arbeidersbevolking lijdt onder deze destructie van het maatschappelijk leven. De beroedeem neemt af vermelden de dagbladen maar reeds staan nieuwe problemen voor de deur met het hongersnoek dreigende op de achtergrond. **Les misérables!**

Het „Parool”, „Trouw”, de „Waarheid” en andere burgerlijke bladen proberen de ontevredenheid weg te compenseren. Zij schrijven grote artikelen over collaborateurs, n.a.v.

Naar een nieuwe arbeidersbeweging

eenheid in de strijd. ons vorig nummer van 9 Juni lazen de strijd is het enige, wat verlagings het levenspeel kan tegenhouden. is volkomen juist en we behoeven niet aan te twijfelen, dat deze strijd inderdaad komt. Maar even zeker dat de arbeidersklasse voor deze tijd om haar bestaan nog nieuwe methoden moet gaan ontwikkelen. De weg de strijd door middel van de vakden is nu volkomen onbegaanbaar worden, doordat de vakverenigingen acties tot staatsorganen geworden in werkelijkheid de zaakwaarnemers bezittende klasse geworden zijn. vormen veel meer de vertegenwoordigers van de ondernemers dan van de arbeiders. staking is en blijft ons voornaamste middel. De regering moge stakingen verbieden, het zal niet baten, omdat we der ons stakingsrecht in het paupere worden gedrukt. Maar we moeten ons hierbij goed rekenschap er van geven, dat deze stakingen nu onder heel andere verhoudingen verlopen. Het moeilijk is het probleem niet helemaal nu voor ons. We hebben al dikwijls stakingen moeten doorvoeren zonder en te TEGEN de vakbeweging. We vinden dat altijd „wilde” bewegingen, term, die door de vakverenigingsleiders is uitgevonden, omdat ze hun hun organisatie om verliepen.

Overigens waren ze helemaal niet zo „wild”, want ze werden evengoed georganiseerd. Het wezenlijke van dergelijke bewegingen is, dat er uit de stakende personen een stakingscomité werd gekozen, dat dan met de leiding der beweging werd belast. Voor de toekomst komt het er nu op aan, dat het voor ons allen duidelijk wordt, dat in de toekomst ALLEEN IN DEZE VORM GESTREDEN KAN WORDEN. Onze grieven, onze eisen, moeten we eerst samen in het bedrijf bespreken, zoals trouwens toch altijd gebeurt, en dan moeten we als bedrijfs-personeel gezamenlijk vergaderen en beslissen. Dat is noodzakelijk om als eenheid te kunnen optreden. Wel zijn de meeste arbeiders in verschillende bonden georganiseerd, sommigen in de moderne, anderen in de christelijke, de katholieke of in de eenheidsvakbeweging, maar dat speelt hierbij geen rol. Om over strijd te beslissen, moeten we onze hokjes-geest laten vallen, om samen als bedrijfs-personeel voor onze belangen op te komen. Dit bedrijf kan natuurlijk evengoed een werkverschaffing of werkkamp of wat ook zijn. De plaats waar we samen werken, is ons bedrijf. Nu is er in de laatste tijd een nieuwe vakbond bijgekomen, de EENHEIDSVAKBOND, die de leiding van allerlei conflicten op zich wil nemen. Dat is

dat de oplossing brengen? De jurisprudentie van een arbeidsconflict opsporen? En als het langs de weg van advocaten en vakbonden niet lukt, wat dan? Zullen dan de sociaaldemocratische ministers het stakingsverbod afkondigen? België is er het voorbeeld van. En als ook dat niet lukt? Zal dan het M.G. met bajonetten en kogels de straten schoonvegen? Want we weten nu reeds met zekerheid vast te stellen: de arbeidsconflicten zijn niet op te lossen met advocaten en gewezen beroeps-officiëren of baantjesgasten van nu of van voor 1940. De arbeidersklasse wenst betere levensvoorwaarden. Reeds thans begrijpen de arbeiders, dat zij niet klaar zijn met het eisen van een eenvoudige loonsverhoging. Want als de prijzen der levensmiddelen in dit tempo blijven stijgen, gaat elke strijd om een loonsverhoging te niet. Dan wordt er door de arbeidersgezinnen opnieuw honger geleden. Thans na vier weken „bevrijding” weet de arbeidersklasse reeds, dat zij er niet is met een staking te lanceren. Ook niet met een algemene werkstaking. Als Koois Vorrink voor Troelstra gaat spelen en met zijn vuist op tafel slaat en dreigt met een algemene werkstaking, als men aan de constitutionele rechten van het Nederlandse volk wil komen, dan weten we, dat het mischieven het begin, maar niet het eind is van de strijd van de hoofd- en handarbeiders. De controle over de levensmiddelen-distributie, de prijzopolitiek, volledige zeggenschap over het bedrijfsleven, dat zijn de essentiële punten, die de basis moeten zijn voor de strijd van het proletariaat. En als dat niet lukt? Dan vallen de arbeiders terug in een toestand van onderwerping, die de Middeleeuwen overtreffen. Dan blijft het voor lang, heel lang „Les misérables”!

echter onjuist, omdat het onze eenheid in de strijd niet bevordert, maar deze juist in de weg staat. Het spreekt toch vanzelf, dat vele arbeiders, die anders georganiseerd zijn, de leiding van de eenheidsvakbond niet wensen te volgen. Hadden ze geen bezwaren tegen die eenheidsvakbond, dan zouden ze er lid van worden. De eenheid voor de strijd is echter wel te bewaren, als ALLE vakverenigingen worden uitgeschakeld, zodat alleen de verenigde bedrijfs-personeel zelf samen kunnen besluiten. We moeten als strijdende arbeiders de beslissingen en de leiding niet uit onze handen geven, maar deze juist stevig in de hand houden. Dan treden we op als georganiseerde klasse-eenheid, georganiseerd op de grondslag van het bedrijf. De bedrijfs-personeel moeten iedere andere leiding dan die van hen zelf afwijzen. Dit is een van de eerste beginselen van een nieuwe arbeidersbeweging. Dit moeten we in de toekomst in de eerste plaats leren. Het moet bij ons tot een vanzelfsprekende gewoonte worden, dat we al onze moeilijkheden in onze arbeidsverhoudingen gezamenlijk IN DE BEDRIJVEN bespreken en GEMEENSCHAPPELIJK ALS BEDRIJFSPERSONEEL handelen. Geen vreemde inmenging van organisaties, omdat dit onze eenheid in handelen in de weg staat.

Niet kankeren!

Minister Tromp — bij navraag bleek, dat wij werkelijk een minister van die naam hebben of hadden — is blijkbaar een man van niet alleen een krijgshaftige naam, maar ook van militaire methoden. Hij heeft in een vaag-gesprek, waarvan het verslag verscheen in „Het Vrije Volk” van 7 Juni, den volke meegedeeld, dat er een Wederopbouw-Dienst is gevormd met een College van Commissarissen aan het hoofd. Het vrije volk van Nederland, tenminste dat gedeelte, dat van eigen arbeid wil leven en niet op ander arbeid parasiteert via het couponkijven en ererantjes bezetten en dat over deze hele commissarissen-geschiedenis geen klap te zeggen had of kreeg, wordt verondersteld en uitgenodigd, „niet te kletsen, maar aan te pakken”. En vooral: Niet kankeren! De gemiddelde Nederlander heeft het woord kankeren vroeger in dienst geleerd. De meederen die daar hun heil zochten in een verbod van kankeren, waren meestal niet de besten, niet de snuggersten en niet de bekwaamsten. De jongens deden meer en voelden meer voor een officier die zei: „Kanker maar op, jongens. Maar dan zo, dat ik het hoor en niet jullie kan overleggen om de dingen te verbeteren.” Den arbeiders van Nederland wordt niet naar hun mening over de opbouw gevraagd. We hebben vijf jaar „führing” achter de rug: „Arbeiden und a Maul halten!” Zal de nu volgende vijf jaar gaan onder de leuze: „Werken en de mond houden!” Onder een „führing” die door de arbeiders niet is verkozen, volgens methoden waarbij zij niets hebben te zeggen, voor een doel, dat niet het hunne maar dat van hun klassevijand is: kapitalistisch bezit? Niet kankeren? Wij zeggen: Weg met de kanker! Weg met de kanker van de kapitalistische leiding, weg met de kanker van de kapitalistische honger-werkmethoden, weg met het kapitalistische drilsysteem dat de oorzaak van het kankeren is. Arbeiders, het kapitalisme is de kanker. Dat moet vernietigd worden, of het zal ons ten gronde doen gaan!

DE DUITSE ARBEIDER

Voorwoord
van de redactie.

Hieronder brengen wij een vertaling van een door een Duits kameraad ingezonden brief. Hier en daar zouden wij ongetwijfeld een andere formulering hebben gebracht en duidelijker klassetaal hebben gesproken. Wij achten deze brief, waarop nog meerdere zullen volgen, echter toch van zo groot belang, dat wij gaarne tot plaatsing overgaan. Want de schrijver heeft niet alleen de nazi-terreur twaalf jaren doorgemaakt, maar zijn Goebels-propaganda en volkomen gelijkachaling van het openbare leven, de socialistische gedachte ook in Hitler-Duitsland niet volkomen is uitgeroeid geworden. Ons, internationalisten, geeft dit nieuwe moed tot voorwaarts gaan.

Verantwoordelijk voor de gebeurtenissen in Duitsland na 1933 is uitsluitend het nationaal-socialisme, n.l. als het politieke werktuig van de Duitse grootindustrie, en dat als zodanig niet herkend door de grote massa, diende om de bevolking te onderwerpen. Reeds het onderzoek van de organisatorische opbouw van deze partij en zijn onderdelen kan ons de vraag, of de Duitse arbeider schuldig is aan de oorlog, ten dele beantwoorden. Zoals een poliep zijn vangarmen om zijn slachtoffer legt en het tot hij het uitgezogen heeft vasthoudt, zo breidde dit politieke machtsinstrument van het kapitaal zijn politieke en economische organisaties over het gehele Duitse volk uit om het tot de laatste druppel bloed uit te mergelen. Hoe zagen deze organisaties er uit? De kleinste eenheid van de nationaal-socialistische partij-organisatie was het blok. Het omvatte in de steden de bewoners van een huizenblok en in dorpen die van een straat. De grootte van een blok was zo, dat de blok-leider de bewoners gemakkelijk kon controleren. De blok-leider werd natuurlijk niet door de bewoners gekozen, maar door de plaatselijke partijleiding benoemd. Hij was meestal een oud partijlid, genoot het onbepaalde vertrouwen van de partijleiding en was aan niemand anders dan aan de partij rekenschap schuldig. Zijn opdracht was om met de bewoners in voortdurend geestelijk contact te blijven en hun politieke mening door gesprekken te leren kennen en te beïnvloeden. Door de verdeling van propagandageschriften en voorlichtingspamfletten, door de verkoop van entreekaarten voor alles wat er op touw werd gezet en dergelijke plichten was hij gedwongen de gezinnen van een blok wekelijks te bezoeken. Zijn waarnemingen en ervaringen die van politieke betekenis waren, moest hij van tijd tot tijd aan de plaatselijke partijleiding melden. Drie tot vier blokken waren tot een cel verenigd, aan het hoofd waarvan een

en de Oorlog

celleider stond. Hem was voornamelijk de politieke scholing van de celbewoners toevertrouwd. Minstens eenmaal per maand moest hij een politieke lezing houden. Alle cellen samen vormden de „Ortsgruppe“ van een plaats, die door de „Ortsgruppenleiter“ geleid werd. Hij was almachtig. Hij waakte over alle politieke en culturele uitingen van zijn plaats en in de dorpen sprak hij bij alle vraagstukken van het dagelijks leven het beslissende woord. Nog een trap hoger kwam de kringleider, die over de kring heerste. Verschillende kringen samen vormden een gouw, bestuurd door den gouwleider. En tenslotte was dan de hoogste post van dit politieke bouwspel de rijksleider, waar de door Hitler benoemde rijksleider de lakens uitdeelde. Al deze leiders werden niet door het volk benoemd, maar steeds door de één graad hoger geplaatste partijpost en bezaten het absolute vertrouwen van hun meerderen.

Naast de partij-organisatie bestonden nog de nevenorganisaties en de aangesloten verenigingen, die alle op dergelijke manier waren opgebouwd. Deze alle te noemen zou ons te ver voeren. De voornaamste hiervan waren: de S.A. en S.S., de „Nationalsozialistische Volksfürsorge“, de „Volksbund für Deutschland in Ausland“ en andere. De vrouwen waren door de „Frauenshaft“ georganiseerd. De gehele Duitse jeugd werd vanaf het tiende jaar in de jeugdorganisatie, in de Hitlerjugend of in de bond voor meisjes, door dwang en strenge organisatie onder de duim gehouden. Voor de arbeiders had het nationaal-socialisme het Arbeidsfront geschapen, dat in naam de arbeidersbelangen moest verdedigen, in werkelijkheid echter den ondernemer het middel verschafte om de arbeiders naar zijn believen te commanderen. Al deze bij-organisaties waren nauw verbonden met de partij. Zo had het nationaal-socialisme ervoor gezorgd, dat iedere Duitser vanaf zijn tiende levensjaar in een uitgestrekt net gevangen zat. Wie had door de nauwe mazen van dit net kunnen heenkruipen? Wie had zich zelfs tegen dit machtsinstrument kunnen verzetten? Reeds bij de minste kritiek dreigde een „vacantieverblijf“ in een concentratiekamp. Waar waren de arbeidersorganisaties die de belangen van de arbeiders hadden kunnen waarnemen en waar de leidende mannen van de arbeidersbewegingen die beschermend en leidend gevend voor de arbeiders hadden kunnen gaan staan? Zeker, vóór de machts-overname hadden de grote organisaties hun plicht schromelijk verwaarloosd. Maar toch, bliksemsnel waren bij de machts-overname in 1933 de partijen in

REKENINGEN DIE DEN ARBEIDER GEPESENTEERD WORDEN.

Oorlogskosten 1030 miljoen dollar. De directe kosten van deze oorlog bedragen meer dan 1030 miljard dollar, verklaarde P. F. Douglas, president van de Amerikaanse Universiteit in Washington naar aanleiding van een door de universiteit ingesteld onderzoek. Dit komt neer op meer dan 500 dollar per hoofd, naar de Vlam van 1 Juni j.l.: „De Vlam, het licht geweten van het socialisme...“ „Bevrijding van Indonesië?“

HET GELD DAT STOM IS, KIEST RECHT WAT KROM IS.

Labour en de verkiezingen. „Bij de verkiezingen van 1935 beschikte de partij op een kiezersfonds van 100.000 pond, maar dat bleek lang niet genoeg. Van de 552 geselecteerde kandidaten kwamen er 154 in het parlement terwijl 161 door niet-verkiezing hun inkomen verspeelden. Voor de komende verkiezingen heeft de partij grote plannen. Het kiezersfonds wordt uitgebreid tot 250.000 pond. Veel meer dan een vijfde van dit bedrag is in contanten aanwezig, terwijl een groot deel van het geld wordt verwacht van vakverenigingen. Alles bij elkaar kan men zeggen, dat, wat de arbeiderspartij betreft, het geld bij deze verkiezingen geen rol zal spelen.“ („Het Vrije Volk“, 30 Mei 1945)

WEGENS BIJZONDERE VERDIENSTEN

Duitse bankiers nog op vrije voeten. „De Waardheid van 26 Mei bericht: „Naar ons ter kennis kwam, zijn tot heden toe vooraanstaande bankiers en andere financiële grootheden nog vrijgelaten in hun bewegingen.“

„ONRUST“ IN BELGIË.

Begin Juni was de onrust onder de Belgische arbeiders nog niet ten einde. 24% van de mijnwerkers waren nog in staking en nieuwe conflicten dreigden in de ijzer- en staalindustrie en bij het transportwezen. De arbeiders wensden betere loon- en arbeidsvoorwaarden doch hun voornaamste verzet is gericht tegen z.g. „burgerlijke mobilisatie“, die twee weken geleden werd afgekondigd en die drie maanden zal duren. Het doel van dit besluit is, dat iedere arbeider en werkgever zijn vakgerende de eerstvolgende drie maanden moet blijven uitoefenen, teneinde een zo grote mogelijke productie te kunnen bereiken. Het „mobilisatiebesluit“ houdt ook een verbod tot staking in. De Belgische eerste minister, Van Acker, heeft er over geklaagd, dat speciaal onder de mijnwerkers agitators het werk zijn, die van valse papieren voorzien. (Gegevens uit „Je Maintiendrai“, 2 Juni 1945)

stukken geslagen, was het vermogen van de arbeidersorganisaties in beslag genomen, waren de vertegenwoordigers van de arbeidersklasse in hechtenis genomen en gevangenis, tuchthuizen en concentratiekampen opgeborgen. De arbeiders waren weerloos en zonder leiding aan de terreur van het fascisme blootgesteld. Zo moesten zij de vuist in hun zak ballend, met een masker van tevoren de ellende van het fascisme aanvaarden. Kan men onder deze omstandigheden den Duitsers arbeider verantwoordelijk noemen voor deze wrede oorlog, waaronder deze zelf zo diep geleden heeft?

WAT ONS OPVIEL . . .

„Het Vrije Volk“ van 30 Mei j.l.: „De A.P. is de levende kern van het socialisme in Nederland.“ „dat maar niet een zeer ruim geweten is. En wat zegt dat geweten omtrent het gerdecreeet tegen de stakende arbeiders?“ „De Vlam“ van 1 Juni j.l.: „De Vlam, het licht geweten van het socialisme...“ „Bevrijding van Indonesië?“

GEERTE HEEFT HEN INGERAAKT“.

Dr. A. Kessen, hoofd van de culturele afdeling van het Nederlandse Departement van Oorlog, heeft in een openbare vergadering te Maastricht verklaard, dat Nederland de annexatie beoogt van 10.000 vierkante mijl Duits grondgebied. Het te verschijnende blad „Gazet van Bourg“ maakt zich ernstig bezorgd over de annexatie van de Gaulle, dat hij de hele Rijn, met inbegrip van het Ruhrbekken tot de Franse belangensfeer en de begerige blikken, die België werpt op het industriebekken van Aken. („Amsterdams Dagblad“, 29 Mei 1945)

DE VRIJE, VRIJE VOLK ZIJN WIJ.

hoorden we: Er komt een Nederlands van 200.000 man. Een paar dagen later

schreven de kranten, dat het 500.000 zou worden. De allerlaatste berichten, de officiële luiden: Toch 200.000. Vrijwillig, als er genoeg komen. Zo niet, dan gedwongen. De kranten, die zonder protest deze berichten brengen, beweren op vaak dezelfde pagina, dat „ons volk snakt naar herstel der democratie...“

We willen het graag geloven. Een toestand, waarbij de hemel mag weten wie, er in onderonsjes over beschikken hoeveel honderdduizenden jonge mensen in het leger zullen worden ingelijfd, voor den duivel mag weten welk doel, dat is geen democratie, zelfs geen burgerlijke democratie. Dat is, mijne heren, wat we vijf jaar lang fascisme hebben genoemd!

HIJ KENT ZIJN PAPPENHEIMERS.

In Duitsland is het een ontzettende chaos. Vijf en twintig miljoen mensen dakloos, honger, moord, bendenoorlog. De mensen staan in rijen voor een hap zuurkool. Een correspondent van het Engelse Reuterbureau geeft er een bericht over.

En hij vertelt van een vertegenwoordiger van het Krupp-concern, die zich tot de geallieerden wendde. Geef ons water en electriciteit en morgen draaien we weer. We lezen dit bericht in een dagblad dat ons dagelijks onthaalt op tirades over „de vrije democratische volken“. Hoe kan zo'n redactie zo slordig zijn? Want de arbeider-lezer zal zich afvragen: Een vertegenwoordiger van Krupp? Loopt zo iets nog op vrije voeten rond? En aangezien zulke lui niet gek zijn en een fijne neus hebben, waar ziet die meneer de „vrije democratische volken“ voor aan, dat hij ze met zulk een offerte aan boord komt?

„MOEILIKHEDEN“.

Er zijn van die woorden, die ineens iemand die ze gebruikt, veel duidelijker kenmerken dan een hele politieke geloofsbelijdenis zou doen.

Toen een hele bevolking werd geterroriseerd, gedeporteerd, bestolen en bij duizenden vermoord en een radiospreker had het onderwiel over „onze volksche idee“, dan wisten we hoe laat het was met hem en aan welke kant hij stond. Al noemde hij zich ook honderdmaal socialist.

En als een hele arbeidersbevolking, na vijf jaar oorlogellende, door het kapitaal voor de keus wordt gesteld te verhongeren of op haar hongervoorwaarden te werken aan de opbouw van haar bezit en er dan door de arbeiders verzet geboden wordt....

En als dan „Het Vrije Volk“ van 6 Juni j.l. de strijd der arbeiders betitelt met „moeilikheden bij de Arbeidersreserve“.... Dan weten we waar we met zulke „socialisten“ aan toe zijn en waar ze staan in de klasstrijd. Ze classificeren zich zelf!

ONTSLAGVERBOD INGEVOERD BIJ KONINKLIJK BESLUIT VAN 12 JUNI 1945.

1. Het is werknemers verboden hun dienstbetrekking te verbreken, behalve bij wederzijds goedvinden.
2. Het is werkgevers verboden, arbeiders te ontslaan, behalve bij wederzijds goedvinden.
3. Het is aan werkgevers verboden arbeiders in dienst te nemen zonder toestemming van het Gewestelijk Arbeidsbureau, tenzij de arbeider kan aantonen, dat hij zijn laatste dienstbetrekking met onderling goedvinden heeft beëindigd.
4. Werklozen moeten zich terstond melden bij de arbeidsbureaux ter plaatse.

DE FILM VAN DEZE WEEK

SERGEANT YORK“

„Sergeant York“ is een propagandafilm voor de oorlog. Vermoedelijk moet dit kunstwerk er toe dienen om den verstokten dienstweigeraar tot oorlogvoeren te verleiden. Dat dit gebeurt op de meest onbenullige wijze ligt vermoedelijk aan het gecompliceerde onderwerp. Een christelijke jongeman, die uit gewetensbezwaren door zijn kinderlijk geloof in de bijbel, wil dienstweigeren, zien we aan het einde van de film op zeer aanschouwelijke manier een hele compagnie Duitsers doden of gevangen nemen. Als hem door zijn bevelvoerende officier gevraagd wordt „Waarom doodt U nu wel mensen, terwijl U aanvankelijk weigerde een mens te doden?“ antwoordt de held van het witte doek, uitgebeeld door Gary Cooper: „Omdat ik de oorlog wil doen ophouden.“ De schrijver van het draaiboek heeft blijkbaar dit antwoord ook wel te gortig gevonden, maar zat nu eenmaal met het onderwerp en zijn opdrachtgevers, en maakt er zich op zeer Amerikaanse wijze vanaf door-den officier een antwoord te laten geven, dat hier op neer komt: Zo zout heb ik het nog nooit gegeten!

Zo is de film voor belachelijkheid gered en het militaire gezag in Amerika tevreden gesteld, natuurlijk uitgaande van de gedachte: Jan Publiek slikt het wel. We zien dan nog een soldaat als een slager een anderen soldaat afslichten met de

„Sergeant York“ is een propagandafilm voor de oorlog. Vermoedelijk moet dit kunstwerk er toe dienen om den verstokten dienstweigeraar tot oorlogvoeren te verleiden. Dat dit gebeurt op de meest onbenullige wijze ligt vermoedelijk aan het gecompliceerde onderwerp. Een christelijke jongeman, die uit gewetensbezwaren door zijn kinderlijk geloof in de bijbel, wil dienstweigeren, zien we aan het einde van de film op zeer aanschouwelijke manier een hele compagnie Duitsers doden of gevangen nemen. Als hem door zijn bevelvoerende officier gevraagd wordt „Waarom doodt U nu wel mensen, terwijl U aanvankelijk weigerde een mens te doden?“ antwoordt de held van het witte doek, uitgebeeld door Gary Cooper: „Omdat ik de oorlog wil doen ophouden.“ De schrijver van het draaiboek heeft blijkbaar dit antwoord ook wel te gortig gevonden, maar zat nu eenmaal met het onderwerp en zijn opdrachtgevers, en maakt er zich op zeer Amerikaanse wijze vanaf door-den officier een antwoord te laten geven, dat hier op neer komt: Zo zout heb ik het nog nooit gegeten!

bajonet. We zien hoe de modene oorlogindustrie in staat is, in de kortst mogelijke tijd een aantal soldaten van verschillende nationaliteit naar de andere wereld te helpen. En als dan de held van het witte doek op heldhaftige wijze in zijn „dooie sentje“ 132 Duitsers gevangen neemt, hoorden we een stem uit de zaal de verzuchting slaken: „Ze moesten die moffen allemaal afslichten.“ Dat is dan ook de quint-essence van deze film. Zo móet het publiek reageren. We kunnen de Amerikaanse producers gelukwensen met deze oorlogs-propagandafilm. Zeer zeker zal de film zijn uitwerking niet missen, temeer daar de algemene mobilisatie in Nederland binnenkort een feit zal worden. Maar aan het einde van de film, wanneer de laatste meters door het projectietoestel glijden en de christelijke jongeman als beloning voor zijn heldhaftige doden van een aantal vijanden, zijn geliefde op hem vindt wachten, met zo waar een eigen huis en een stuk eigen grond en de sentimentele scène met zijn moeder, vaag in onze herinnering blijft hangen — de moeder, het moet ons van het hart, is de enige figuur van een hardwerkende boerenvrouw, die zeer verdienstelijk wordt vertolkt — zal menig-een de verzuchting slaken — om in de ethische trant van het gehele filmwerk te blijven: „Heer, laat deze drinkbeker voortaan aan mij voorbijgaan.“

Hoe staat het met ons geld?

Eigenlijk een merkwaardige vraag. De meesten van ons hebben geen geld. Dus lijkt de behandeling van dit onderwerp misschien velen enigszins overbodig. Maar bij een nadere beschouwing verkrijgt ons thema toch een heel andere betekenis, dan sommigen denken. Zeker, de massa der bevolking heeft noch contanten, noch spaargelden. Tijdens de Duitse bezetting is het gemiddelde inkomen van de bevolking niet gestegen. De makers van oorlogswinsten en de profiteurs van de zwarte handel zijn immers slechts een zeer kleine minderheid van de bevolking. De overgrote meerderheid leefde van de hand in de tand. Lonen en salarissen mochten niet worden verhoogd, ofschoon ook de officiële prijzen voor de dagelijkse levensbehoeften merendeels boven het peil van voor de oorlog kwamen te liggen. De grote massa heeft geen reserves, evenmin als vroeger. Wat vroeger aan kleren en huisraad besteed werd, werd tijdens de oorlogsjaren in verreweg de meeste gevallen voor de aanvulling van de steeds kleinere distributierantsoenen uitgegeven. De rest werd in de laatste winter voor brandstof besteed, toen er alleen „zwart“ hout verkrijgbaar was voor een gulden of meer per kilo.

De massa staat in versleten kleren, zonder voldoende huisraad en zonder spaargelden in de nieuwe vrijheid. Eerst deed zich bij ons het gebrek aan geld nog niet met volle kracht gelden. De levensmiddelen werden gedeeltelijk gratis verstrekt en kleren, huisraad en dergelijke zijn nog niet te koop. Maar reeds gaat de „gratis-zegen“ ophouden. We zullen moeten betalen en het zal blijken, dat onze koopkracht tot een vroeger niet gekend peil is gedaald.

In de burgerlijke pers vinden wij reeds beschouwingen omtrent de waarschijnlijke waarde van de gulden. Bedoeld wordt hierbij de verhouding tussen de gulden en de belangrijkste buitenlandse betaalmiddelen, dus voornamelijk de dollar en het pond sterling, en voorts de in geld uitgedrukte waarde der goederen, met andere woorden: de prijzen. Ook al weten diegenen, die deze beschouwingen schrijven, heel goed, dat de maatstaven van het verleden ten gevolge van de veranderingen niet meer van toepassing zijn, toch doen ze het voorkomen of de „normale“ relatie tussen binnenlandse en buitenlands betaalmiddelen, tussen geld en waar, zij het ook met enige wijzigingen, weer zal worden hersteld. Zij zullen tamelijk verstandig kijken „als we beweren, dat, in het tegenwoordige stadium van de kapitalistische ontwikkeling, het geld een steeds mindere rol zal spelen, terwijl de macht van het kapitaal-monopolie een alles beheersend, een totaal karakter heeft verkregen.

Het spreekt vanzelf, dat binnenkort de wisselkoers van de gulden internationaal zal worden vastgesteld. Want de omvang van de voor Nederland tegenover U.S.A. en Engeland bestaande verplichtingen zal in geld moeten worden uitgedrukt, te meer, omdat de wederopbouw van het land alleen mogelijk is met behulp van door deze beide landen te verstrekken crediten. Maar op dit punt doet zich reeds het grote verschil met vroeger gelden. Bij de berekening van hetgeen men zo mooi de „credietwaardigheid“ van een schuldenaar pleegt te noemen, kunnen de grote creditoren er niet van uitgaan, dat Nederland in een afzienbare tijd de reeds toegestane en nog te verstrekken crediten in geld of waren zal kunnen terugbetalen. Nederland zal noch kunnen exporteren, noch als vrachtaarder diensten kunnen bewijzen, waardoor noemenswaardige vorderingen op het buitenland zullen kunnen ontstaan. Aan de andere kant is het zeer twijfelachtig of de schuldeisers met het oog op hun eigen industrie en herstel van de Nederlandse exportindustrie, van de scheepsbouw en van een exporterende landbouw zullen bevorderen. De tegenprestaties van Nederland zullen wel van een andere aard moeten zijn. Wij denken in dit verband aan het verlenen van concessies in de koloniën, aan het overdragen van steunpunten en dergelijke.

Het herstel in Nederland zal dienoverkomstig op een heel laag peil moeten geschieden. De beschikbaar gestelde crediten zullen aan zulke voorwaarden zijn gebonden, dat de productie van levensbehoeften maar een ondergeschikte rol zal kunnen spelen tegenover de voortbrenging van producten en het presteren van diensten, die de „veiligheid“, dus de militaire behoeften van de heersende klasse dienen.

Hoe onder deze omstandigheden de gulden tegenover het pond of de dollar staat, is op den duur van zeer geringe betekenis voor de massa. De massa moet eten, wonen, zich kleden, de kinderen naar school sturen enz. Vanuit dit oogpunt stelt ze de vraag naar de waarde van het betaalmiddel. En het spreekt vanzelf, dat een maatschappij, waarin de voortbrenging van levensmiddelen meer en meer begint een ondergeschikte rol te spelen, aan de werkende bevolking slechts een schrale compensatie voor het gepresteerde werk kan toestaan. Hieraan wordt niets veranderd, doordat nu de rekenenheid van het betaalmiddel de oude blijft of opnieuw vastgesteld wordt. De omvang van de productie der levensbehoeften, dus de productie alleen bepaalt het aandeel, dat de arbeiders en alle bezitloze lagen van hun, d. w. z. van het maatschappelijk, werkproduct verkrijgen.

We moeten ons niet blind staren op zo geleerde uiteenzettingen over vaststelling van de deviezenkoers. We moeten ernaar uitkijken, wat er geproduceerd wordt en ook hoe en voor wie.

Als wij straks voor ons geld te weinig kunnen kopen, dan ligt dat niet aan een mystieke beweging van de geldwaarde of aan een gebrek aan werk enz., maar uitsluitend aan de inkrimping van de levensmiddelenproductie ten bate van de „veiligheid“, m. a. w. van de nieuwe bewapening en oorlogsvoorbereiding.

GETEMPERD OPTIMISME.

„Pessimisme begon reeds bedenkelijk de hand binnen te sluipen en te vervullen“, schreef „Trouw“ van 13 Juni j.l. Namelijk vanwege donderbuien en depressies in de atmosfeer van de overwinnende grootmachten. De blik sloeg nog niet in, hier niet en daar niet. En de Poolse kwestie is men nu zover, dat de diplomaten van Rusland, Amerika en Engeland hun favorieten onder de Poolse partijleiders in Moscou laten komen, om „op bredere basis nationale Poolse regering te vormen.“ Een ander beweegt „Trouw“ tot het belijden van een „getemperd optimisme“. Getemperd Jawel. Want deze riem onder het hart eindigt met het advies: „Vreest god en houdt uw hoofd droog.“ Dat is in moderne taal: Houdt uw lichten, tanks en vlammenwerpers gereed en verduidelichting op. Getemperd optimisme? M'n zolen!

ERFLATERS DER DEMOCRATIE.

In zijn onnozelheid heeft de democratische leiders en radioluisteraar, tijdens deze orlog voor democratie, zich een zekere voorstelling vormd van wat democratie was: Zelfbeschikking van het volk, Zelfregering door het volk, zeiden het de boeken en de bladen en de bevridders en het Atlantic Charter. Om het met een beeld te zeggen: Elk volk mocht zijn eigen democratisch ei leggen en het zelf broeden.

Goed, maar neem nu eens die geschiedenis van Polen. De diplomaten van Amerika, Engeland en Rusland kwamen direct elk met een eigen aandrang, gingen er zelf op zitten en deden hun uiterste best om het ei des bondsgenooots het nest te wippen of stuk te pikken. De diplomatieke veren stoven in het rond en Rusland stopte 16 of 17 Poolse democratische leiders de doos. Men begrijpt wel, die waren van verkeerd democratisch merk. Amerika en Engeland deden zoiets niet, misschien wel doordat ze er niet bij konden.

De kranten zeggen nu dat er een oplossing gevonden is. De Russische diplomaat moet lachend verklaard hebben, te willen tonen hoe goed hij het bedoelde en hoezeer men hem dankend heeft.

Die glimlach had hij beter achterwege kunnen laten. Want de vorige keer dat we van lachende diplomaten hoorden (en ze op te zeggen) was ook in Moscou, bij gelegenheid van het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag en lachende snakes heetten toen Von Ribbentrop en Molotov.

De „oplossing“ schijnt dan nu te zullen worden dat de favorieten der diverse diplomaten in Moscou komen en samen in de regering worden. Of om nog eens een beeld te gebruiken. De diplomaten gaan hun eieren samenklappen en eendrachtig in het Poolse nest leggen. Bij Sint-Romeinus en zijn zeven doodzonden dat kan een pracht van een democratisch verdrag worden!

Het voorlopig adres van redactie en administratie is veranderd, zoals aan de kop van dit blad blijkt. Men neme daar goede nota van.

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
JEERD WOUDESTRA
Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Voorlopig adres administratie en redactie
UITGEVERIJ „DE VLAM“
Holendrechtstraat 26^a - Amsterdam - Z.

DE COLLABORATEURS

Slechts weinigen ten onzent hebben dit woord vroeger gekend, laat staan gekend. Maar nu klinkt het van aller lippen alsof het reeds lang burgerrecht in het begripswereld bezat. Collaborateurs en collaboratie, verraders en verraad, iedereen spreekt ervan.

Arbeiders weigeren onder collaborateurs, onder verraders te werken. Bij deze van gerucht vernemen wij, dat daarom het herstel van het Amsterdamse tramverkeer moest worden uitgesteld en dat het personeel zelfs met de dreiging dreigde, omdat het niet bereid was onder een collaborateur-directeur te werken te hervatten.

Arbeiders weigeren onder collaborateurs, onder verraders te werken. Bij deze van gerucht vernemen wij, dat daarom het herstel van het Amsterdamse tramverkeer moest worden uitgesteld en dat het personeel zelfs met de dreiging dreigde, omdat het niet bereid was onder een collaborateur-directeur te werken te hervatten.

Arbeiders weigeren onder collaborateurs, onder verraders te werken. Bij deze van gerucht vernemen wij, dat daarom het herstel van het Amsterdamse tramverkeer moest worden uitgesteld en dat het personeel zelfs met de dreiging dreigde, omdat het niet bereid was onder een collaborateur-directeur te werken te hervatten.

Arbeiders weigeren onder collaborateurs, onder verraders te werken. Bij deze van gerucht vernemen wij, dat daarom het herstel van het Amsterdamse tramverkeer moest worden uitgesteld en dat het personeel zelfs met de dreiging dreigde, omdat het niet bereid was onder een collaborateur-directeur te werken te hervatten.

- Wat is collaboratie?
- Er is verschil
- De blindoek moet af!

drijf, iedere arbeider en iedere kantoorbediende, allen hebben gecollaboreerd. In de Amsterdamse tram, op lijn 24, werden de Joden naar het station vervoerd. Hun reisdoel — iedereen moest of kon het weten — waren de gas- en martelkamers in Oswiecim, destijds nog Auschwitz, in Bergen-Belsen, in Riga en Lublin en wie weet nog waar. De directies van tram en spoor werkten mede, het personeel deed „zijn“ dienst, het staakte niet. Allen collaborateurs.

Maar toch wel een verschil! Zeker, ook hier bestaat er een verschil wat betreft de graad van schuld, van ontzaggelijke verantwoordelijkheid. De hoogbetaalde collaborateur in verantwoordelijke functie draagt een zwaardere schuld dan de kleine, die zou hebben moeten verhongeren, had hij zijn medewerking geweigerd. Wij zijn de laatsten, die deze waarheid ontkennen. Maar schuldig is ook de

kleine man, de arbeider, de kantoorbediende, de eenvoudige ambtenaar. Voor hen gelden verzachtende omstandigheden en nog iets meer. Zij — in tegenstelling met de grote collaborateurs — konden als enkelingen niet weigeren, zij hadden geen basis, waarop zij zich konden terugtrekken, tenzij zij het gezamenlijk gedaan hadden. Tenzij zij een ander soort collaboratie hadden toegepast, een samenwerking met en onder elkaar, tenzij zij als een eenheid gewaard hadden, collaborateurs van de fascistische moordenaars te zijn.

En waarom deden ze dat niet, waarom hadden zij en hebben zij ook nu nog niet geleerd als een echte eenheid op te treden? Omdat hun denken nog geleid wordt door de maatstaven van een burgerlijke zienswijze en omdat hun „leiders“ van partij en vakbond hun best hebben gedaan in hen het bewustzijn van hun eigen klassebestaan en van hun zelfstandige klasstaak te onderdrukken. En hier ligt inderdaad het principiële verschil tussen ons en de collaborateurs, die met de heren samenwerken, gisteren, met de fascistische, vandaag en morgen met de anders gekleurde commandanten van soortgelijke kapitaalsdictatuur.

(Vervolg pagina 2)

VOORUIT NAAR NIEUWE VORMEN!

Er dreigt zich een nieuw historisch treurspel te gaan afspelen. De mensen veranderen de wereld, maar ze doen dat niet bewust. De mensen voltrokken daden, maar ze kunnen die in hun gevolgen niet overzien. Op grote historische daden volgt maar al te dikwijls een diepe ontgoocheling. Waar de mensen leden en streden voor toekomstidealen, daar bracht die toekomst veelal diepe teleurstelling. De Franse revolutie van 1789 en de daarop volgende jaren en de Russische revolutie van 1917 zijn hiervan goede voorbeelden. De mensen streden en leden voor een betere wereld van vrijheid, gelijkheid en broederschap, voor een wereld van vrije mensen, die hun eigen maatschappelijk welzijn zelf in de hand zouden nemen. En ze gingen er zelfs de dood voor in. Maar wat er later uit te voorschijn kwam, was heel wat anders, dan de strijders zich hadden voorgesteld. De vrijheid en de gelijkheid van de Franse revolutie brachten de vrijheid en de gelijkheid voor het kapitaal,

maar diepe verslaving van de grote massa van de bevolking in de loonarbeid. De Russische revolutie bracht de opheffing van het privaatsbezit aan productiemiddelen, maar niet de opheffing der uitbuiting en niet de vrijheid. Er vormde zich een bureaucratie, die het beheer over de productiemiddelen en over het hele maatschappelijke leven aan zich trok. Zo kwam er uit de grote maatschappelijke omwentelingen heel wat anders, dan zij, die er voor vielen, zich hadden voorgesteld. Iets dergelijks dreigt zich op het ogenblik opnieuw te voltrekken. Er is een algemene drang naar socialisme, een drang, waar de meest verschillende lagen van de bevolking door worden gegrepen. Dit socialisme heeft verschillende kenmerken. Dat zijn: een krachtig nationaal bewustzijn, een drang naar staatsexploitatie en naar regeling van het maatschappelijk leven onder leiding van de staat en ver-gaande medezeggenschap van de arbeidende bevolking in het hele maatschap-